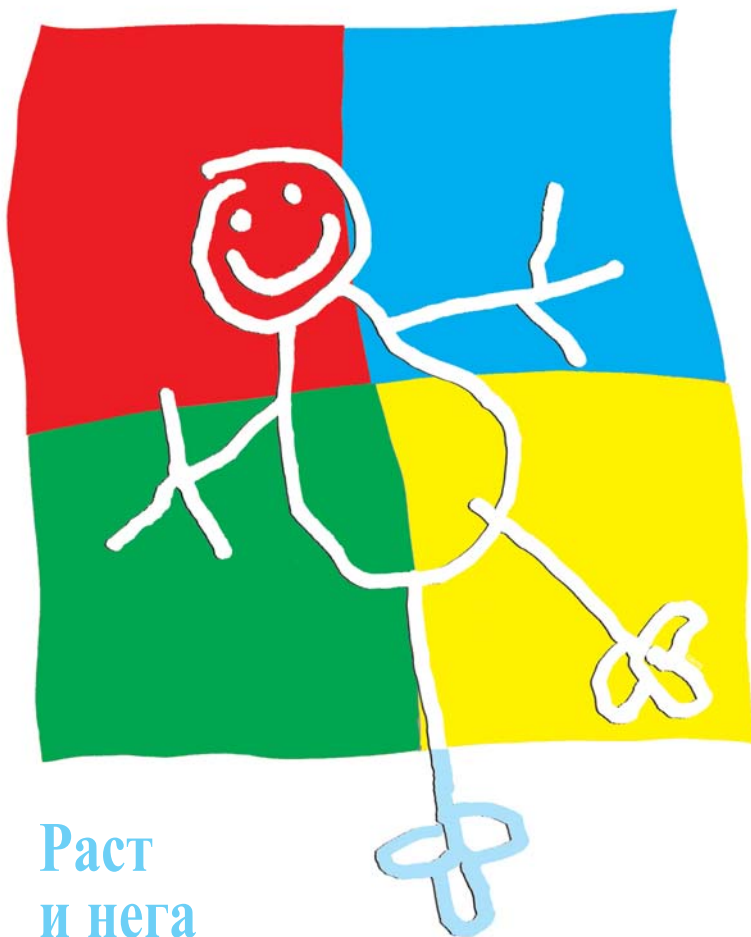

SERVIZIO SANITARIO REGIONALE
EMILIA-ROMAGNA

**Раст
и нега
на децата
во првата година од животот**

Водич за мајките и татковците

Оваа публикација е наменета за новите родители. Нуди првични информации за негата на децата од нивното раѓање до првата година на живот, дава упатства што да се прави со првите болести, каде да се оди и што да се прави за да се добие помош, за услугите кои ги дава регионалната Здравствена Служба, за присуство на културалните посреднички за мајките и странските двојки во Советувалиштата и специјално наменетите установи.

Публикацијата е преведена и дадена на располагање на следните јазици: италијански, англиски, француски, руски, шпански, арапски, кинески, румунски, македонски, португалски, албански и урду.

Припремена е со намера е да се придонесе кон целта раѓањето на децата да е навистина момент на голема радост и да им помогне на родителите кои во случаи на проблеми можат да ги добијат првите одговори на своите сомневања.

Како и да е, оваа публикација е само едно информативно средство. Вистинската прилика за консултација и изборите кои се однесуваат на здравјето на малечките, ќе е секако односот со педијатарот од доверба и лекарскиот персонал од Советувалиштата и специјалните установи за жените кои доаѓаат од странство и нивните деца: бабицата, гинекологот, педијатарот, санитарниот асистент. Значи, мајките и двојките можат да се обратат на овие професионалци: ќе добијат помош, но исто така и внимание и расположливост за дијалог.

Giovanni Bissoni

Советник за здравствени прашања

- Доење
  - Мајчиното млеко
  - Проблеми со дојките
  - Исхрана, штетноста на пушењето, лекови
  - Вештачко млеко
- Нега на децата
  - Папочната врвка
  - Бањање
  - Очите и ушите
  - Ноктите
  - Косата
  - Менување на пелената
  - Алиштата
  - Безбедно спиење
- Што да се прави за да се постигне поголема безбедност во животната средина на децата
  - Паѓање
  - Изгореници
  - Гушење
  - Давење
  - Труење
  - Незгоди со струја
- На пат со децата
  - Патување со автомобил
  - Патување во странство
- Што да се прави во случај на температура, повраќање, пролив
- Вакцини
- Превенција од кариес
- Лекарските прегледи
- Запишување при Санитарната Служба, санитарна помош, услуги наменети за странските семејства.
- Кому треба да му се обратите за информации за сите услуги

Мајчиното млеко

Мајчиното млеко е најдобрата храна за растење на децата.

Тоа го содржи сето она што им треба на децата во најадекватните количества:

Протеини, шеќери, масти, витамини и минерали.

Мајчиното млеко заштитува од многу инфективни болести, бидејќи пренесува голем дел од имунитетот на мајката.

Новороденчињата се дојат многу рано, уште од првите часови од животот.

Првите пати мајките можат да се сретнат со тешкотии: може да се случи на пример малечките да не сакаат да цицаат, цицањето да е болно, или млекото да е или да личи дека е малку. Не треба многу да се грижите: обично сè се решава во текот на неколку дена. Во секој случај, корисно е да се советува соодветен стручњак, како на пример педијатарот од доверба или бабицата присутна во одделението во болницата или во семејното советувашиште.

До возраст од 6 месеци, мајчиното млеко е единствената храна која им треба на децата. Не е потребно да им се дава вода и други течности.

Поголемиот дел од децата цицаат почесто или поретко и пократко или подолго при секое доење во согласност со тоа колку се гладни: затоа се советува да се дои без стриктни правила или распореди и да се задоволат барањата на новороденчето.

Доењето обично трае околу 15-20 минути. Битно е да се каже дека нема потреба да се одолжува затоа што најголемиот дел од млекото се цица

во првите 10-15 минути. Можно е доење само од една, или од обете дојки, но во секој случај треба да се започне од онаа која е понатечена. Доејќи, мајката воспоставува еден многу близок однос со своето дете. Раниот контакт, уште од раѓањето, ја подобрува врската и благосостојбата и на мајката и на детето.

За да имаат адекватно повраќање на силите, посебно во првите месеци од доењето, потребно е мајките редовно да се одмараат, и тоа во исто време со нивните малечки.

Се препорачува доење дури и кога децата се болни, на пример кога имаат пролив.

После шестиот месец, во согласност со препораките од страна на педијатарот, освен мајчиното млеко, можат да се воведат и други видови храна: месо, супи (на пример од зеленчук), брашно од житарици, овошје и зеленчук, додека **кравјото млеко**, и тоа разредено во вистински размери, може да се дава **само после едногодишна возраст**.

Телесната тежина на новороденчето во првите денови од животот е подложно на пад кој се смета за физиолошки, а изнесува околу 10% од тежината при раѓањето. Обично, првичната тежина се надокнадува во текот на првите две недели живот. После тоа, доколку тежината се зголемува регуларно - барем 120 гр. неделно – родителите можат да бидат сигурни дека детето јаде доволно.

Проблеми со дојките

Понекогаш, во текот на месеците на доење, може да се случи дојката да се стврдне или да поцрвени. Може да се случи и на брадавицата да се појават ранички, мали болни пукантинки. Бидејќи овие ранички на градите водат потекло најчесто од неисправната поставеност на новороденчето при доењето, препорачливо е да не се прекине доењето и што поскоро да се консултира педијатарот или бабицата.

За миење на градите и брадавиците не се потребни специјални средства, доволна е употребата на вода и неутрален сапун.

Исхрана, штетноста на пушењето, лекови

При доењето, исхраната треба да е пообилна, но не претерана, разнолика и богата со течности и растителни влакна. Месото, рибата, сирењето, зеленчукот и овошјето се сите одлична храна за мајката која дои.

Водата, цедените и другите сокови и кравјото млеко го снабдуваат организмот со витамини и минерали, кои се важни состојки како за мајките, така и за нивните малечки. Битно е внесувањето на течности, исто така и за да се одбегне запек, честа појава кај мајките. Меѓутоа, важно е да се знае дека пиењето на течности во количини кои се поголеми од потребните, на пример 1 литар/1,5 литар дневно течности, не се одразува на количината на произведено млеко.

Во периодот на доење, препорачливо е да не се претерува со пиење кафе, вино и алкохолни пијалоци.

Како што е добро познато, пушењето е штетно по здравјето на мајката и на малечките. Исто така, штетно е пушењето и на оние кои живеат во истата куќа: децата кои живеат заедно со луѓе кои пушат често имаат кашлица, бронхит и астма, многу почесто од другите. Кога во една затворена просторија некој пуши, подобро е детето да се однесе во друга просторија, или да се побара од личноста која пуши да се оддалечи и да пуши на друго место.

При доењето битно е да не се користат лекови без лекарско одобрение.

Вештачко млеко

Кога мајката нема или смета дека нема доволно млеко, може да се консултира со педијатарот и да одлучи заедно со него дека треба да се започне со употребата на вештачко млеко.

Треба да се напомене дека мајчиното млеко е најдобрата храна за доенчињата: затоа, во случај мајката да нема доволно млеко, може сепак да продолжи да дои, надополнувајќи ја исхраната со вештачкото млеко.

Во оптек постојат многу видови млеко, во прав или течно, некои се подобни за првите месеци од животот, други после 5тиот или 6тиот месец.

Педијатарот може да советува кој тип на млеко е најпогоден и да ги даде сите информации за количествата на млеко и за распоредот на доењето, во согласност со тежината и возраста на децата.

Сите типови на течено млеко веќе се готови, не треба да се раствараат со вода, туку само да се стоплат. Од друга страна, сите типови на млеко во прав се припремаат ставајќи во биберонот (шишето со цуцла) една мерка млеко во прав на секои 3 dl вода, во количината која педијатарот ја препорачал за секое доење.

При давањето на вештачко млеко, било да е течено или во прав, препорачливо е да се почитуваат времињата и количествата договорени со педијатарот кој го следи детето.

Доењето, дури и давањето на вештачко млеко, е многу битен момент: детето прима од мајката погледи, допир, галења и стимули за благосостојба и добро растење.

Цуцлите кои детето ги става во уста треба да се мијат и стерилизираат при секоја употреба во текот на првиот месец од животот на децата. Во следните месеци се мијат темелно со вода и детергент.

За стерилизацијата, се препорачуваат два начини:

1) зовријте ги, држејќи ги потопени во едно тенцере полно со вода, 10 минути цуцлите и 20 минути биберонот (шишето), оставајќи ги после да се исцедат на една чиста површина за да се исушат;

2) потопете ги за околу два саати веќе измиените биберон и цуцли, во еден раствор за ладна дезинфекција, кој се купува во аптека или во супермаркет; оставете ги после да се исцедат на една чиста површина за да се исушат.

Папочната врвка

Папочниот остаток (чепче) кој останува закачен за стомакот на новороденчињата, обично се откачува самиот после првите 7-10 денови живот: во тој период потребно е да се обвита со една чиста и сува газа, препорачливо стерилна, и да се покрие со една еластична трака, менувајќи ги обете при секое преповивање; препорачливо е да се држи, со својата преврска, надворешно на пелената.

По паѓањето на овој остаток, треба да се продолжи со покривање на папочната зона со суви и чисти гази додена раната потполно не се исуши; по правило ове се случува по два или три дена. Во случај црвенилото да се задржи подолго или да се појави тешкотија раната да заздравува, треба да се обратите на педијатарот или на бабицата.

Остатокот од папочната врвца може да се допира, малечките не го чувствуваат.

Бањање

За да можат да се избањаат новороденчињата, треба да се чека папочната рана потполно да зарасне.

Пред бањањето, важно е секогаш да се провери температурата на водата со лактот.

За да се измие детето се става во една голема пластична кадичка со доволно вода во неа, на начин што главата ќе му се држи со сигурност. Децата не смеат никогаш да се оставаат сами во кадичката, дури ни за еден момент.

После бањањето треба да се одбегнува употребата на пудра затоа што може да се вдише и да предизвика проблеми со дишењето или да се собере во фалтите на кожата предизвикувајќи иритации.

Траба да се запомни дека штотуку родените дечиња се многу чувствителни на промените на температура.

Дури и да не се располага со една затоплена просторија, потребно е новороденчето секојдневно да се мие. Во овој случај се препорачува да се соблекуваат и облекуваат малечките дел по дел за да се одбегне што е можно повеќе да им студи.

Очите и ушите

За да се измијат очите потребни се гази или памучни марамчиња навлажнети со млека вода и добро исцедени. За да се намали ризикот од инфекции, потребно е да се користат посебни гази или марамчиња за секое око и да се почне со миењето од внатрешноста кон надворешноста. За миењето на ушите препорачливо е да користи натопена газа или памучно марамче, но само за миењето на надворешниот дел. Внатрешниот дел на увото не треба да се допира. Не користете стапчиња за уши како за возрасни.

Ноктите

Ноктите треба да се кратки за да се избегне децата да се изгребат и под нив да се собира нечистотија. Се советува да се користат ножички со заокружен врв.

Косата

Понекогаш на главата на новороденчето може да се формираат мали корупки (млечна корупка). Корупките треба најпрво да се омекнат со масло, дури и маслинов зејтин и потоа можат да се отстранат со млека вода или нежен шампон.

Менување на пелената (преповивање)

Обично при преповивањето не е потребно нанесувањето на креми. Потребна е една масна крема само во случај гениталната и аналната зона да се цврвенети. Доколку црвенилото не се повлекува или се влошува, потребно е да се обратите на педијатарот.

Новороденчињата се преповиваат и мијат многу често, во однос на зачестеноста на нивните потреби.

Девојчињата, за да се одбегне евентуални извори на инфекција да се пренесат од аналниот отвор кон вагината, се мијат и сушат прво од напред, па после назад.

Кај момчињата кои не се обрежени (со сунет), завршниот дел на нивниот полов орган физиолошки е заштитен со кожичката за текот на првите месеци на живот: потребно е значи многу деликатно да се врши миењето, внимавајќи што е можно помалку да се повлекува кожичката.

Алиштата

Се советува да користат алишта кои ќе бидат соодветни на собната температура, кои ќе бидат комотни за облекување и соблекување (на пример отворени одзади) и кои ќе им дозволуваат на малечките да се движат со максимална слобода.

Не е потребно да се ставаат чевлички пред малечките да почнат да одат. За заштита на ноцињата од ладно можат да се користат волнени чорапчиња.

Безбедно спиење

Најдобрата позиција при спиење е на грб.

Препорачливо е малечките да се ставаат да спијат без перница, на тврди душеци, и да се одбегнуваат памучни полнења во

страничните заштитни делови на креветчињата.

Новороденчињата не треба многу да се покриваат, посебно во случаите на температура, и не треба да се виткаат цврсто во покривките. Треба да се одбегнува да се пуши дома и во секој случај децата треба да се држат во простории каде што не се пуши.

Во зима температурата на просториите каде што се децата треба да се одржува на околу 20°C преку ден и околу 18°C навечер.

Природното доење
продонесува кон
сигурен сон.

ШТО ДА СЕ ПРАВИ ЗА ДА СЕ ПОСТИГНЕ ПОГОЛЕМА БЕЗБЕДНОСТ ВО ЖИВОТНАТА СРЕДИНА НА ДЕЦАТА

Паѓање

Во првите месеци на живот не треба никогаш да се оставаат сами децата на местата каде се преповиваат, креветчињата без огради, каучите и фотелјите.

Кога не е можно директно да се надгледуваат или да се земат во раце, децата се оставаат на сигурно место: во креветче со огради или во бокс.

Треба да се знае дека децата се во состојба самите да се движат уште од бтиот месец, што значи дека е добро да се користат вратички за внатрешните скали, да се отстранат клучевите од вратите, да се монтираат огради на прозорците, да не се држат столици блиску до прозорците или на балконите.

Потребно е веднаш да се повика лекар или да се обратите на итната помош **118** кога детето ќе падне или силно ќе ја удри главата и после тоа манифестира сонливост и / или повраќање.

Итната помош 118 треба веднаш да се повика и во случај по паѓањето детето да не се одгласува кога му се обраќате или кога не е способно да ги движи нозете и рацете.

Изгореници

При припремањето на оброците, разни течности или врели јадења кои прскаат можат да предизвикаат сериозни изгореници кај децата. Затоа е потребно да се користат сите можни претпазливости и да се држат децата подалеку од сите извори на топлина (пр. пегла, печки) и шпорет. На пример, тенцерињата и разните лончиња можат да се стават на задните решоа или рингли.

Исто така, треба да се запомни дека е опасно детето да се држи во раце додека се носат или се ракува со врели јадења или напитки.

За да се спречат изгореници како последица на врелата вода од чешма, бојлерот треба да е регулиран на температура помеѓу 50 и 55 степени.

Во случај на горење, треба веднаш изгорениот дел да се стави под чешма со ладна вода, веднаш да му се обратите на вашиот педијатар или, **во случаи на озбилни или големи изгореници, на итната помош 118.**

Гушење

Во првите месеци и години на живот, децата ја истражуваат околината носејќи ги сите предмети кон устата. Затоа е потребно да се одбегнува да се оставаат на дофат на рацете на децата предмети кои би можеле да се голтнат, како што се мали играчки, ланчиња, привезоци.

При ранењето, храната треба да се исецка на мали парченца. Не треба да им се даваат бомбони, кикирики или друга храна која децата сè уште не се во можност да ја цвакаат.

Давење

Децата не се оставаат никогаш сами при бањањето, дури ни тогаш кога се полни со вода кадата или пластичната кадичка, или кога таа се празни после употребата.

Надвор од дома, треба да се обрне особено внимание на контејнерите со вода, цистерните, бунарите, базените итн.

Труење

Лековите и средствата за чистење на куќата треба да се држат подалеку од догледот и дофатот на децата.

Овие производи треба да се купат и држат во нивиот оригинален сад со заштитно затварање.

Неопходно е секогаш да се контролираат роковите на траење на лековите и на храната.

Во случај на голтање, обратете се на Брзата помош носејќи го со себе шишето на проголтаната течност или лек.

Несреќи со струја

Надворешните електрични жици, електричните приклучоци и продолжените кабли по земја се многу опасни затоа што децата кои почнуваат сами да се движат, можат да се привлечени од нив, да ги допираат или дури и да ги ставаат во уста или гризат, така како што можат и да ги ставаат прстите во електричните приклучоци на ѕидот.

Потребно е користење на пластични капчиња, кои лесно се наоѓаат во продажба, за да се затворат електричните приклучоци.

Треба да се одбегнува употребата на продолжени кабли; или ако тоа не е можно, потребно е да се стави жицата високо, поминувајќи по делови од намештај и врати, на начин што ќе остане надвор од дофатот на децата. Подобро е што побрзо да се поправат жиците кои висат.

Патување со автомобил

При патувањето со кола задолжителна е употребата на специјалното детско столче за кола, по можност ставено на задното седиште. Положбата на детското столче на садното седиште е задолжителна во случај колата да има air bag за предното седиште освен за седиштето на возачот.

Апсолутно е забрането децата да се држат во раце.

Патување во странство.

Пред заминувањето за други земји, препорачливо е да се оди кај педијатарот за една целосна контрола на здравјето. Потоа треба да се обратите во амбулантата на локалната здравствена единица (Azienda Usl) за интернационални патници за да ги дознаете сите потребни препораки кои се разликуваат од една земја до друга и за различните животни возрасти.

ШТО ДА СЕ ПРАВИ ВО СЛУЧАЈ НА ТЕМПЕРАТУРА, ПРОЛИВ, ПОВРАЌАЊЕ

Температура

Детето има температура кога неговата температура е над 37.3°C.

Температурата се мери на начин што топломерот се става по мишка или во фалтата меѓу ногата и телото најмалку три минути.

Температурата не е болоест, туку симптом на една потешка или полесна болест.

Ако температурата е висока (38.5°C или повисока), или ако опстојува за повеќе од три дена, или ако се поврзува со други симптоми, потребно е што побрзо да се консултира педијатарот.

Што да се прави додека се чекаат упатствата на педијатарот

Не покривајте го премногу детето.

Давајте му да пие течности кои му се допаѓаат, по можност зашеќерени.

Ставете му на главата нешто ладно, на пример навлажнето марамче или мраз, кога температурата е висока.

Доколку температурата е повисока од 38,5°C, дајте му лек против висока температура за деца.

Пролив

Се има пролив кога столицата е течна и обилна повеќе од четири пати дневно.

Проливот е толку поопасен колку што се помалечки децата.

Секогаш е потребно да се консултира педијатарот ако детето ви се чини потиштено.

Што да се прави додека се чекаат упатствата на педијатарот

Да се дава за пиење често и во мали количества зашеќерени течности и рехидратантни раствори.

Внимателно да се набљудуваат екскрементите: број на одење по нужда, боја, присуство или не на крв и мукоза. Редовно менувајте ја пелената.

Повраќање

Некои деца повраќаат често, на пример кога кашлаат или после подолго плачење. Во овие случаи, ако се случи само еднаш, не треба да се загрижувате, посебно ако после повраќањето детето е пргаво како и обично и ги прави работите кои ги прави секогаш.

Од друга страна, ако повраќањето се повторува повеќе пати спречувајќи го внесувањето на течности, ако во него има крв, ако детето има температура или главоболка, ако се појавило после пад или удар на главата, треба веднаш да се консултира педијатарот или ако тоа не е возможно, да се оди во Брза помош.

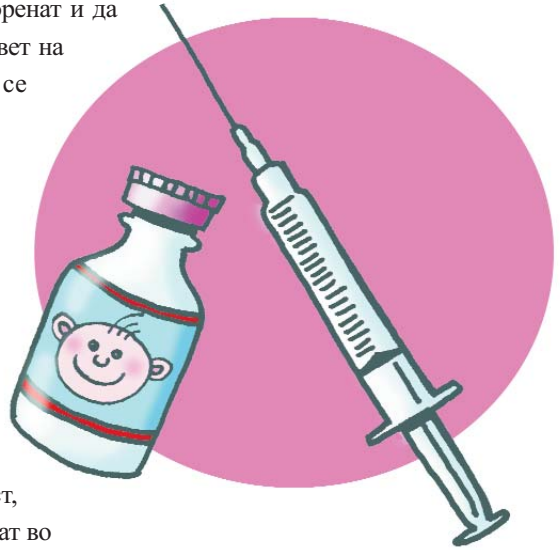
Што да се прави додека се чекаат упатствата на педијатарот

Не му давајте на детето лекови кои се примаат преку устата; во случај на висока температура, антипиретикот може да се земе и преку чепче.

Малото дете треба да се држи во рацете за да му се овозможи да повраќа без да има проблеми со дишењето.

Вакцините придонеле да се искоренат и да им се спротивстават во целиот свет на ужасни болести како што се вариолата, полиомелитисот, тетанусот и дифтеријата: тие функционираат на начин што ствараат антитела. Обично, вакцините се толерираат и не предизвикуваат особени nelaгодности, но понекогаш можат да се појават реакции како црвенило и оток во местото на инекцијата, температура, бозбуденост, поспаност, кои обично се решаваат во текот на 48 саати.

Посериозни странични ефекти, како на пример тешки алергиски реакции и невролошки штети, се апсолутно ретки: педијатарот може да им ги даде на родителите сите потребни информации.

Во Италија, за сите деца се предвидени вакцинирања против полиомелитис, тетанус, дифтерија, хепатитис В, голема (магарешка) кашлица, хемофил, морбили (голема сипаница), розолија (шарка), заушки, пневмококите, менингококите С. За децата кои се во специфични здравствени услови кои ги изложуваат на ризик тешко да се разболат од болеста или кои се наоѓаат во преполни простории или ги посетуваат школските заедници, се препорачуваат и вакцинирања против грип, варичела и хепатитис А.

Во Емилија-Ромања сите вакцинирања се изведуваат при амбулантите на педијатриите на заедниците/педијатриски советувалишта или кај педијатарот кои слободно сте го избрале.

Почетокот на вакцинирањето е предвидено на 2-3 месечна возраст. Родителите ќе примат дома едно писмо со датумот на првата закажана

средба и сите упатства. Информациите за различните вакцинирања и предвидените времиња за изведувањето на истите се соопштени од педијатриите на заедниците/педијатриски советувалишта во моментот на првото вакцинирање или, уште порано, кај педијатарот од доверба.

Пред вакцинирањето, педијатарот им ги дава на родителите сите упатства за користените вакцини и за можните проблеми кои можат да се појават по вакцинирањето.

Од родителите се бара согласност за вакцинирање на нивните деца, во некои случаи дури и на писмено.

Во моментот на вакцинирањето, важно е на лекарот да му се каже:

- дали детето има озбилни болести, дали зема специфични лекови или дали во тој момент има температура;
- дали скоро му е вршена трансфузија на крв;
- дали имало сериозни реакции на претходните вакцинирања.

Документацијата на извршените вакцинации треба да се чува и покаже при секој преглед.

За да се добијат информации за временскиот распоред и начинот на вакцинирањата, родителите можат да се обратат на нивниот педијатар од доверба или Службата за вакцинирање на претпријатието - локална здравствена единица (Azienda Usl) од местото на живеење.

ПРЕВЕНЦИЈА ОД КАРИЕС

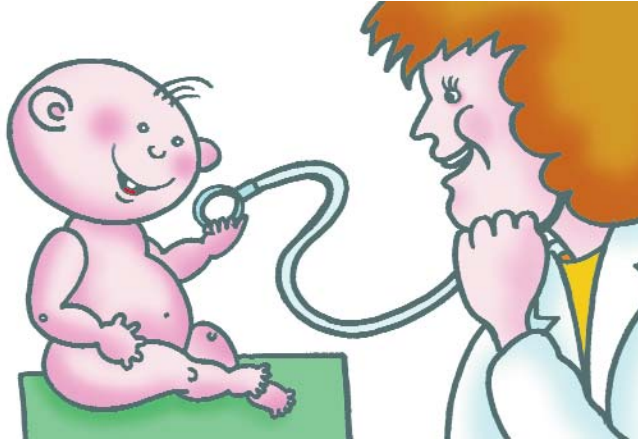
Кариесот е најчестата болест на забите и може да се спречи почитувајќи неколку правила:

- една правилна хигиена на забите, преку миене на забите после секој оброк: на доенчето со една газа, на поголемите деца, штом е можно, со четкичка;
- намалување што е можно повеќе на храната која содржи шеќер;
- вршење барем еднаш годишно контролен преглед, кај заболечарот или педијатарот.

Првиот преглед кај педијатарот од доверба се препорачува да е во текот на првите 7-10 дена од раѓањето и служи за да се осигура здравствената добродостојба на децата.

Во текот на првата година од животот, ако нема посебни проблеми, пожелно е со педијатарот да се усогласат времињата на контролните прегледи; во секој случај, се препорачува да се вршат прегледи на секои два месеци отприлика.

Во случај на потреба, кога детето нема свој педијатар, родителите можат да се обраќаат на педијатриските советуваљишта.

Постојаното присуство на културалните посреднички во просториите наменети за жените од странство и нивните деца во педијатриските советуваљишта може да биде една валидна помош за странските родители во односот со санитарните работници и работнички, но исто така и за да се имаат информации за услугите.

На новите мајки им се препорачува да извршат барем еден гинеколошки преглед после 30-40 дена од пораѓањето. При овој преглед, консултацијата со еден специјалист како што е гинекологот или бабицата е важна за да се процени физичката и психичката добросостојба на жената и исто така е вистинската пригода за да се добијат информации за контрацептивните методи кои се применливи и во текот на доењето. Бабиците во советуваљиштата се на располагање и веднаш по пораѓањето за контрола на абдоменот, евентуалните шевови, за консултација за проблематики врзани со доењето и нега на новороденчето. Здравствената благосостојба на мајката е пресудна и за благосостојбата на детето.

ЗАПИШУВАЊЕ ПРИ НАЦИОНАЛНАТА САНИТАРНА СЛУЖБА, САНИТАРНА ПОМОШ, УСЛУГИ НАМЕНЕТИ НА СТРАНСКИТЕ СЕМЕЈСТВА

Регионалната санитарна служба на Емилија Ромања ја гарантира санитарната помош, предвидена од Есенцијалните Нивоа на Помош, на италијанските и странските граѓани и граѓанки кои се запишани при националната санитарна служба.

Запишувањето при националната санитарна служба е бесплатно и дава за право избор на семеен лекар или педијатар од доверба за децата помали од 14 години: на запишаните им се издава здравствена легитимација.

Граѓаните од Европската Унија кои постојано живеат во Италија или привремено живеат во Италија заради работни причини, можат да се запишат при националната санитарна служба за времето за кое ќе живеат во Италија.

Граѓаните на земји надвор од Европската Унија со дозвола за престој, или кои поднеле барање за нејзина обнова, можат да се запишат при националната санитарна служба и траењето на нивниот упис се совпаѓа со траењето на дозволата за престој. Евентуалното учество во трошокот за извршените услуги (тикет) ги следи истите правила кои се предвидени и за италијанските граѓани.

На странците кои се привремено присутни во Италија а не се според прописите кои се однесуваат на влезот и престојот, им се издава една санитарна легитимација со семестрална валидност (легитимација STP, Straniero Temporaneamente Presente, за привремено присутни странци), која е обновлива.

Легитимацијата STP дава право на санитарната помош која се однесува на: амбулантните и болничките итни интервенции или секако битни за болести и незгоди, интервенции за заштита на бременоста, на мајките и на здравјето на децата, задолжителните вакцинации за колективната превенција, интервенции за интернационална превентивна медицина, профилактика, дијагноза и нега на инфективни болести, меѓу кои и СИДА, интервенции за превенција, нега и рехабилитација на стадиумите на зависност од дроги. Евентуалното учество во трошокот за извршените

услуги (тикет) ги следи истите правила кои се предвидени и за италијанските граѓани.

Странските граѓани и граѓанки кои се присутни во Емилија Ромања, со или без дозвола за престој, имаат директен пристап, т.е. без барање од страна на семејниот лекар, на семејните советувашишта или Педијатриите на саедницата, и на просторите наменети за жените кои потекнуваат од странство и нивните деца.

Можат да се обратат на просторите наменети за жените кои потекнуваат од странство и нивните деца пред сè жените кои се од скоро во Италија и кои имаат тешкотии во пристапот на услугите; во сите овие структури секогаш е присутна културалната посредничка и персоналот е претежно од женски пол.

Гарантираната помош на жените при овие установи се однесува на: бременоста, прекилот на бременост (*interruzione volontaria della gravidanza IVG*), менопаузата, контрацепцијата, стерилноста, неплодноста, специјалистичките гинеколошки прегледи, превенцијата од рак на грлото на матката (Пап-тест), психолошката и сексолошката помош.

На децата од друга страна им се обезбедени прегледите, вакцинациите, контролата за туберкулоза и другите инфективни болести.

Користењето на сите санитарни услуги од страна на странските граѓани без дозвола за престој не произведува со сигнализирање на полициските власти.

КОМУ ТРЕБА ДА МУ СЕ ОБРАТИТЕ ЗА ИНФОРМАЦИИ ЗА СИТЕ УСЛУГИ

За информации за услугите јавете се на бесплатниот број на регионалната санитарна служба на Емилија-Ромања:

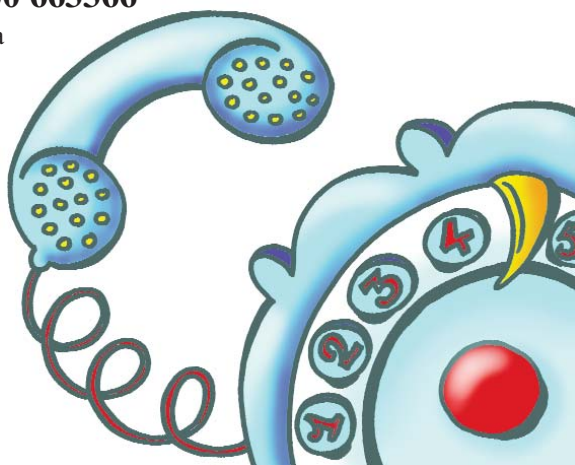
800 033 033

сите работни денови од 8,30 до 17,30 часот и во сабота од 8,30 до 13,30 часот.

За провинцијата на Болоња е активен и еден бесплатен број за странци со служба за информации на повеќе јазици:

800 663366

одговара во понеделник и среда
попладне од 14,30 до 16,40
часот и во среда и сабота
наутро од 9 до 12,30
часот.

За информации може и да се консултира и:

Сајтот на регионалната санитарна служба на Емилија-Ромања
www.saluter.it

Сајтот на социјалната политика на Регионот Емилија-Ромања
www.emiliaromagnasociale.it

Сајтот на Советот за емиграција и здруженијата на Емилијано-ромањолците во светот
www.emilianoromagnolinelmondo.it

Приготвено од:

Групата за регионална работа

Maria Giovanna Caccialupi, координатор

(Претпријатие - локална здравствена единица на Болоња)

Antonella Bazzocchi (Претпријатие - локална здравствена единица на Чезена),

Maria Rosaria Certosino (Претпријатие - локална здравствена единица на Ферара),

Rossano Fornaciari (Претпријатие - локална здравствена единица на Рецо Емилија),

Laura Gaspari (Претпријатие - локална здравствена единица на Форли),

Achilla Gorni (Претпријатие - локална здравствена единица на Парма),

Irene Ghirardini (Претпријатие - локална здравствена единица на Равена),

Mara Manghi (Претпријатие - локална здравствена единица на Рецо Емилија),

Laura Menegatti (Претпријатие - локална здравствена единица на Ферара),

Ines Pini (Претпријатие - локална здравствена единица на Форли),

Isa Ruffilli (Претпријатие - локална здравствена единица на Болоња),

Giulio Sighinolfi (Претпријатие - локална здравствена единица на Модена)

Gabriella Tritta (Претпријатие - локална здравствена единица на Модена).

На редакцијата и дадоа придонес: Silvana Borsari,

Michela Bragliani, Elena Castelli, Angela Paganelli,

Vittoria Pastorelli, Diana Tramonti (Генерална дирекција

Здравство и социјална политика, регион Емилија-Романја).

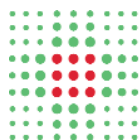
Публикацијата е реализирана од претпријатието - локалната здравствена единица

на Болоња – Комуникација и односи со граѓаните

(графички проект - Marco Neri, илустрации - Bruno Pegoretti)

Печатено 2008

SERVIZIO SANITARIO REGIONALE
EMILIA-ROMAGNA

